

Somogyi Károlyné felvétele
Szeged felszabadulásának 40. évfordulójára a Kenderfonó és Szövőipari Vállalat az MTESZ székházában kiállítást rendezett a gyár múltjáról, az elmúlt évtizedek fejlődéséről, az itt dolgozó emberek életének változásáról. Képkönyv: részlet a kiállításról

Rudi Csacsinovics kitüntetése

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa Rudi Csacsinovicsnak, a Szloven Nemzetiségi Intézet Tanácsa elnökének, a magyar nép és Jugoszlávia népei közötti internacionalista kapcsolatok erősítése érdekében kifejtett tevékenysége elismeréseként, 70. születésnapja alkalmából a Béke és Barátság Érdemrend kitüntetést adományozta.

A kitüntetést szerdán, tegnap a Parlamentben Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke adta át. Az eseményen jelen volt Faluvégi Lajos, a Minisztertanács elnökhelyettese és Milovan Zidar, a Jugoszláv Szocialista Szövetség Köztársaság budapesti nagykövete.

Erdei Ferenc, a politikai gondolkodó

Köpeczi Béla beszéde Makón

Szerdán délelőtt Makón a városi tanács disztermét zsűfoglalásig megtöltötték az Erdei Ferenc nevet viselő szocialista brigádok tagjai s az érdeklődők, hogy meghallgassák Köpeczi Béla akadémikus, művelődési miniszter Makó neves szülőteréről szóló előadását. A megjelenteket Sarró Ferenc, a városi tanács elnöke üdvözölte.

Köpeczi Béla előadása bevezetőjében hangsúlyozta, hogy Erdei Ferenc olyan rendkívüli politikai gondolkodó volt, aki eszméi gyakorlati megvalósítását szellemes céllent tüzte ki, s gyakorlati tapasztalataiból elméleti következtetéseket vont le. A harmincas évek elején testvéréhez küldött levelei tükrözik politikai világnézetének kialakulását. Egyéni sorsa alakítása, individuális célok helyett a parasztság közösségi sorsát vállalta azzal, hogy legfőbb céljának a parasztság sorsának alakítását tekintette, amely végigkísérte egész életútján. „Nem elég lázadni — fogalmazta meg programját — hanem tenni, cselekedni is kell a társadalom, a parasztság megváltoztatásáért.”

Lenin műveinek tanulmányozásával olyan eszmei hatást érte, amely tudatosította saját gondolatait, törekvéseit és saját kiküzdött következtetéseiként fogadta el a marxizmus-leninizmus, főleg a lenini agrárpolitika fő tételeit. Leninenem csak a politikai gondolkodót, hanem a gyakorlati politikus is tisztelte.

Az előadó ezután arról beszélt, hogy Erdei a parasztságot társadalmi méretekben vizsgálta és ez a globális látásmód volt az alapja annak, hogy a parasztsággal kapcsolatos különféle illúziókkal, mítoszokkal leszámoljon. Ezért állíthatja róla az 1940-es évek elején Bibó István, hogy a paraszti mítosz végét írta meg. Az 1943-as szárszói konferencián beszélt a harmadikutas nézetekkel, s hangzott, hogy elsősorban a munkásság, továbbá a parasztság képviselői azt az erőt, amely a társadalom átalakítását megvalósítja. Ebben az időben Révai József írásai s a kommunista népfrempolitika gyakorolt döntő hatást politikai nézeteinek fejlődésére.

A felszabadulás után lehatósága nyílt arra, hogy kimunkált politikai eszméit a gyakorlatban alkalmazza. A parasztkérdés megítélésé-

nél korábban ő képviselte a parasztság polgárosodásának elgondolását, a gazdasági és társadalmi tényekből kiindulva azonban elfogadta a mezőgazdaság, a parasztság szocialista útját, s lett a termelőszövetkezeti mozgalom meggyőződéses híve, hirdetője és szervezője.

A polgári demokrácia vagy népi demokrácia témakör vitájában rámutatott a polgári demokrácia történelmi elégtelenségére, amit úgy fejezett ki, hogy az nem változtatja meg az uralmi viszonyokat, s ezért határozottan a népi demokrácia szükségességét bizonyította és továbbfejlesztéséért szállt síkra.

Erdei kifejezetten magyar politikusként tartották meg az előadó, de ő nemcsak magyar belpolitikai kérdésekkel foglalkozott, hanem roppant érzékenységgel figyelte a nemzetközi élet fő tendenciáit, és ennek alapján foglalt állást a Szovjetunióval és a kelet-európai népi demokratikus államokkal való szövetség mellett.

Köpeczi Béla ezután arról beszélt, hogy Erdei számára is megpróbáltatást jelentettek az ötvenes évek.

Ha egy politikus számára megadatik, hogy az általános célt megvalósítsa, de a módszereket nem helyesli, akkor vissza kell vonulnia? — Így merült fel a kérdés Erdei számára. Ő inkább a nehézségeket és ellentmondásokat is vállalta, mivel a fő cél, a szocialista társadalom megvalósítását szolgálhatta, nem pedig a visszavonulást választotta. Akik nem értik vagy nem helyeslik Erdei választását, azok azt sem értik, hogy az ötvenes években nemcsak torzulások és hibák voltak — mondotta az előadó.

A továbbiakban arról szólt, hogy Erdei megérte a hibák és torzulások kijavításának időszakát, s mindez az ő közreműködésével valósult meg. Mind a megújított szövetkezeti mozgalomban, mind a népfrempolitikában nagy részt vállalt, s mint tudománypolitikus is tevékenyen részt vett nemcsak az elméleti munkában, hanem a gyakorlati politikai tevékenységben is.

Mindig visszatért szülőföldjére, nem szentimentalizmusból, hanem azért, hogy a gyakorlattal ellenőrizze nézeteit. Azt tartotta, hogy

a jó proféta hazájában is proféta. Erdei Ferenc közösségi célokért küzdött egész életében. Aki a közösségi célok megvalósítására teszi fel életét, csak erkölcsös ember lehet — fejezte be előadását Köpeczi Béla.

Ezután a résztvevők felkeresték Erdei Ferenc sírját, ahol Moravszky Ferenc, a Hazafias Népfrempart városi bizottságának elnöke, Erdei harcosára emlékezett meg Makó neves szülőteréről. Ezután Köpeczi Béla, Szabó G. László, a megyei tanács elnökhelyettese, dr. Keczer Tamás, a megyei tanács vb. művelődési osztályának vezetője, valamint a városi pártbizottság és tanács, a megyei és a városi népfrempart bizottság képviselői megkoszorúzták Erdei Ferenc sírját.

A koszorúzat követően a művelődési miniszter a helyi párt- és tanácsai szervek irányítóival együtt a József Attila Művelődési Központban találkozott a térségben dolgozó vezető művelődési szakemberekkel. Itt Várkonyi János, a makói városi tanács művelődési osztályának vezetője tájékoztatta Köpeczi Bélát a városban és a környező községekben folyó művelődési munkáról. Többek között szólt arról, hogy a jelenlegi művelődési ház Makón 1936-ban épült, és ma már nem mondható korszerűnek. Ezért egyelőre szükség lenne egy új művelődési centrum kialakítására. A mostoha tárgyi feltételek ellenére az utóbbi időben mégis több új művészeti együttes jött létre a házban, de szaporodott az öntevékeny kiscsoportok száma is. Sajnos a fiataloknak csak nagyon kis hányada vesz részt ezek munkájában. A gondok között szerepel például még az is, hogy két községben, Püvösváron és Földeákon nincs művelődési ház.

A továbbiakban a művelődési miniszter a kultúra társadalmi megvalósításának helyi feltételeiről, formáiról érdeklődött. Feltepte a kérdést, hogy a közismerten kritikus makóiak mennyire elégedettek az állami művelődési intézmények által kínált tevékenységi formákkal, és a közművelődési hálózat mennyire képes integrálni a spontán állampolgári igényeket? Továbbá a város nemzetközi kapcsolatairól is faggatta a jelenlevőket. Szólt arról, hogy Makó a szövetkeztörténeti kutatások bázisává alakulhatna, hiszen a város gazdasági múltja, sajátos agrárjellege méltán keltheti fel a tudósok érdeklődését. Makón létrejöhetne a szövetkezeti mozgalom kutató központja, amelynek esetleg szélesebb kisugárzása is lehetne.

A továbbiakban a város vezetői tájékoztatták még a minisztert a városban működő grafikai művészeti munkájáról, említett tettek a helyi József Attila Emlekbizottság tevékenységéről és a múzeumi baráti kör kiadványairól is. A baráti léggörű, közvetlen hangú beszélgetést követően Köpeczi Béla ellátogatott az Espersit-emlékházba és a József Attila Múzeumba.

Mindkét létesítményben a művelődési minisztert dr. Tóth Ferenc, a makói múzeum igazgatója kalauzolta, aki megtekintette még a múzeum kertjében egy héttel ezelőtt avatott skanzent is.

Újítások

Minden eddiginél jobb eredménnyel zárult a szeptemberi újítási hónap a Győri Rába Gyárban. A benyújtott több mint 500 újítás közül 269-et elfogadtak, 200-at pedig már be is vezettek. Ezek előalkulált használatra 9 millió forint. Az év elejétől bevezetett újítások az üzemnek 24 millió forint hasznot hoztak, az újítóknak pedig 1,3 millió forint díjat.

Lengyel szakszervezeti küldöttség megyénkben

A hét elején tizenkét tagú szakszervezeti küldöttség érkezett Lengyelországból. Lódz megyéből, Andrzej Ozorisnak, a Lódz megyei szakszervezeti szövetség munkatársának vezetésével Szegedre. A küldöttség tagjai kilenc szakmai szakszervezetet képviselnek. Kedden dr. Agoston József, az SZMT vezető titkára fogadta a delegációt, és tájékoztatta őket megyénk szakszervezeti életéről, a munkások élet- és munkakörülményeiről. A vendégek megyénkben a szakszervezeti munka három fontos területét tanulmányozták: az érdekvédelmet, a nevelőmunkát és a pártirányítás napi gyakorlatát.

Tegnap, szerdán délelőtt Gyárfás Mihály, a megyei pártbizottság titkára fogadta a delegációt. Ezt követően a DELEP-nél találkoztak a munkásokkal, köztük a lengyel építőmunkások itt dolgozó csoportjával is. Ma, csütörtökön Vásárhelyen, a Gorzai Állami Gazdaságban és a vásárhelyi Komócsin Zoltán Szakmunkásképző Intézetben látják őket vendégül, holnap, pénteken Makóra utaznak.

Környezetvédelmi napok

Hulladékhasznosítás — levegőtisztaság

A környezetvédelem olyan, mint a foci, mondta egyik ismerősöm, s hozzátette, azért, mert ahhoz mindenki ért. Nos, ehhez éppen valóban nem kell nagy szakértelem, hogy valamiről megállapítsa akár az utcai járókelő is, hogy piszkos. Mint például — hogy a helyszínen maradunk — az utca. Piszkos, szemetes, mert személtől nép vagyunk, mert ha nem is mindenre jogos ez a megállapítás, abban feltétlenül mindnyájunkra érvényes igazság van, hogy bármilyen jó szándékúak vagyunk is, nem tudtuk meg megteremteni a feltételeit annak, hogy önmagunk környezetét szembetűnően tisztábbá tegyük. Ahol termelés és fogyasztás van, ott a hulladék is, és a civilizáció fejlődésével a haszontalan melléktermék-termelés is csak nagyobb lesz.

Erre utalt a Csongrád megyei környezet- és természetvédelmi napok tegnapi rendezvényén — melyet Bartha József, a megyei tanács környezetvédelmi titkára nyitotta meg — Szabó Jenő, a Dél-magyarországi MÉH Nyersanyag-hasznosító Vállalat kereskedelmi igazgatóhelyettese abban az előadásában, melyet a hulladékhasznosítás környezetvédelmi jelentőségéről tartott. Magyarországon évente több mint 40 millió köbméter hulladék keletkezik, amelyből a köztisztaságért felelős vállalatok 4–5 milliót tudnak begyűjteni, „elűntetni”.

Ha valamit eldobunk, az hulladék, szemét. Ha viszont begyűjtjük, felismerjük benne az értéket, már nyersanyag is lehet. Ha megteremtünk a lehetőséget, hogy az átkos szemétben inkább a nyersanyag (másodlagos nyersanyag!) megtestesülését, s nem csupán a civilizáció „természeti csapását” látunk, magunk is jobban járunk. A világ számos fejlett államában jóval előbb járnak ennek az egyszerű felismerésnek a gyakorlati megvalósításában. De elég,

ha egy szocialista országból veszünk példát: az NDK-ban a lakóterületek minden 10 ezer lakójára létesítenek egy átvevőhelyet, s minden 3 ezerre jut egy begyűjtőhely. Nálunk a nagy lakótelepeken: egy sincs. Szegeden, ahol a panellakásokban sokkal kevésbé tárolhatók a feleslegessé vált anyagok, az időszakos hulladékgyűjtőakciók, az úttörők összefogása segítenek némileg „lecsapolni” a felgyűlt anyagot. Nincs viszont olyan kialakított rendszer, amely kampany nélkül megadná a lehetőséget a hulladéktól való megszabadulásnak. A vállalat megkísérelt létesíteni Szeged egyik lakótelepén konténeres kialakítású begyűjtőhelyet —, hogy ott legyen, ahol a legnagyobb gond a „szemetelés” —, azonban a terv csak terv maradt. Anélkül utasították el, hogy a környezetért aggodóknak megnyugtató garanciákat a vállalat megadhatta volna. Az itt kiséprűzött rendszer él és virul Budapest nem kevésbé népes lakótelepén (Obudán), kölcsönös hasznát hajtva a lakoságnak, vállalatnak, népgazdaságnak — környezetvédelemnek...

Hogy a hulladékhasznosítás ennek ellenére nem csupán elv, vagy óhaj, arra a környezetvédelmi napok tegnapi — eddigi legsikerültebb — rendezvénye is jó példával szolgált. Az érdeklődők megtekinthették működés közben a vállalat kábfeldolgozó gépsorát, s a Dél-alföldi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság falemezgyárának hulladékégető- és ezzel ipari gőzt termelő — környezetkímélő berendezését.

A környezetvédelmi napok másik előadója Vida László, a DEFAG igazgatóhelyettese volt. Az eseményeket következő rendezvénye jövőhéten, csütörtökön délután 3 órakor a Technika Házában lesz.

I. Zs.

Országgyűlési bizottságok megbeszélése

Tegnap, a Parlamentben együttes ülést tartott az országgyűlés jogi, igazgatási és igazságügyi bizottsága, valamint terv- és költségvetési bizottsága. A képviselők megvitatták a *tiszteletlen gazdasági tevékenység tilalmáról* szóló törvényjavaslatot.

A jogi, igazgatási és igazságügyi bizottság ezután megtárgyalta a *tanácsbírák végrehajtásáról* szóló beszámolót.

Késnek az őszi munkák

Az őszi növények három héttel később értek be, az elmúlt két hét esőzése még tovább késleltette a biológiai fejlődést, s az őszi munkákat mindent egybevetve egyhónapos elmaradás mutatkozik. Erről tájékoztatta az újságírókat szerdán a MÉM-ben Magyar Gábor mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszterhelyettes.

Elmondotta, a *vetés országos megkezdődött, amíg tavaly ilyenkorra a búza magjának már a fele a földben volt, az idén csak tíz százaléká.* Az esőzések miatt a vetőgépekkel nem mehettek rá a felázott talajra. A kukorica törése csak ezekben a napokban kezdődött el, s az elmar-

dást mutatja, hogy tavaly az években az időszakában a termésnek már több mint a fele a tárolókban volt. Fokozza a gondokat, hogy például a *napraforgónál* erős szemvesztés is mutatkozik, a már korábban leszáradt növények egyre-másra hullatják a magukat. Viszonylag előbbre tartanak a burgonya szedésével. Amint lehet, nagy erővel folytatják a talajok előkészítését. *Bőven van feladatul a traktorosoknak; az előírányzat szerint 1,7 millió hektáron kell elvégezni a szükséges munkákat.* További feladat 2,3 millió hektáron a mélyszántás, amelyek mintegy harmadával készültek el, a kertészetek-

ben is torlódnak a munkák. Az *almáskertekben* részben azért, mert ismét hiány mutatkozik szállítóeszközökből, a MÁV nem tud elég vagonot biztosítani.

A gazdaságok a kényes-rű helyzetben egész sor munkaszervezési intézkedést tettek. A kereskedelmi vállalatok gondoskodtak a megfelelő színvonalú műszaki ellátásról. A gépeket raktárról lehet megvásárolni, tehát nincs szükség előjegyzésre, és az alkatrészellátás is kielégítő. Az üzemanyag-tárolókat mindenütt feltöltötték.

A rendkívüli helyzetben egész sor intézkedés biztosítja a termelők nagyobb érdeklését.